

b. Det internationale samarbejde om eksportkontrol

Grundlaget for reglerne om eksportkontrol er et uformelt internationalt samarbejde mellem ca. 40 vestligt orienterede lande. På linie med de øvrige EU-medlemsstater deltager Danmark i fire internationale fora for samarbejde om eksportkontrol. Her træffes politiske aftaler om eksportkontrol, ligesom der udveksles vurderinger og erfaringer om kritiske lande og slutbrugere. Samarbejdet er udelukkende politisk bindende, og formålet er at sikre, at produkter underlagt eksportkontrol ikke sælges til, eller på anden måde falder i hænderne på, personer eller lande, som kan tænkes at misbruge dem og dermed bringe den internationale sikkerhed og stabilitet i fare. De fire internationale eksportkontrolregimer er:

- Wassenaar Arrangementet (WA) omfatter våben og produkter og teknologier med dobbelt anvendelse.
- Australiengruppen (AG) omfatter kemiske og biologiske produkter og produktionsudstyr, der kan anvendes til udvikling og fremstilling af kemiske og biologiske våben.
- Missile Technology Control Regime (MTCR) omfatter produkter og teknologier, der kan anvendes til udvikling og fremstilling af missiler, der kan fremføre masseødelæggelsesvåben.
- Nuclear Suppliers Group (NSG) omfatter produkter og teknologier, der anvendes i forbindelse med udviklingen af kernekraft, men som også kan være relevante for atomvåben.

c. Det fælles EU retsgrundlag for kontrollen med udførsel af dual-use produkter

Inden for EU er det internationale samarbejde vedrørende eksportkontrol formaliseret og forankret i bindende retsakter. De fælles regler for EU-medlemsstaterne om eksportkontrol med dual-use produkter findes i Rådets forordning nr. 1334/2000/EF af 22. juni 2000 om en fællesskabsordning for kontrol med udførslen af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse ("dual-use forordningen").

Forordningen fastlægger hvilke dual-use produkter, der er under eksportkontrol. Dual-use produkter skal ikke blot forstås som materielle produkter i traditionel forstand (dvs. "hardware"), men også som den software og teknologi, der kræves til udvikling, produktion eller brug af en vare, der er pålagt eksportkontrol, jf. forordningens artikel 2, stk. a.

Forordningen indeholder bl.a. bestemmelser om:

- 1) Forskellige typer tilladelser.
- 2) Hensyn, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af ansøgningerne.
- 3) Eksportørernes forpligtelser.

- 4) Samarbejdet mellem medlemsstaterne om at modvirke uacceptable udførsler.

Dual-use forordningen regulerer eksportkontrollen med dual-use produkter på to måder:

- 1) Den indeholder "kontrollisten" (jf. dual-use forordningens bilag I), som opregner alle de dual-use produkter, der er under eksportkontrol. Produkterne er beskrevet nøje ved tekniske specifikationer.
- 2) Desuden indeholder forordningen såkaldte "catch-all" bestemmelser (jf. dual-use forordningens artikel 4, stk. 1-7.) "Catch-all" bestemmelserne fungerer som et sikkerhedsnet, idet de "fanger" de produkter under eksportkontrol, der ikke står på kontrollisten, men som i de forkerte hænder alligevel kan anvendes til udvikling eller fremstilling af masseødelæggelsesvåben eller missiler.

Ifølge dual-use forordningen er det den enkelte medlemsstats nationale myndigheder - i Danmark økonomi- og erhvervsministeren - der har kompetencen til at træffe den konkrete afgørelse af, om bestemte udførsler skal tillades eller ej (jf. dual-use forordningens artikel 6, navnlig artikel 6, stk. 2). Administrationen er henlagt til Erhvervs- og Byggestyrelsen.

d. Forhandlingerne om den fælles aktion

Under forhandlingerne om dual-use forordningens revision i 2000 overvejede EU's medlemsstater, hvorvidt regler om kontrol med ydelse af teknisk bistand uden for EU kunne indgå i dual-use forordningen, der er baseret på Traktatens artikel 133 under afsnittet om den fælles handelspolitik. Teknisk bistand er f.eks. rådgivning, reparation, vedligeholdelse, opsættelse af fabriksanlæg eller undervisning.

Efter juridiske undersøgelser blev det imidlertid konkluderet, at en sådan kontrol med overførsel af viden uden for EU's grænser ikke kunne være omfattet af EU's handelspolitiske kompetence, og derved at kontrol med teknisk bistand ikke kunne indgå i dual-use forordningen.

I stedet valgtes retsaktstypen "fælles aktion", hvori medlemsstaterne pålægges en pligt til gennemføre national lovgivning i overensstemmelse med aktionens bestemmelser. Den fælles aktion ("Rådets fælles aktion af 22. juni 2000 vedrørende kontrol med teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse" (2000/401/FUSP)) har hjemmel i EU Traktatens artikel 14 under afsnittet om den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Der er ingen tidsfrist for implementeringen af den fælles aktion, men et flertal af EU-medlemsstaterne